Садржај

Резимеи

Contents

Abstracts

САДРЖАЈ

Уводник.....5

ТЕМА БРОЈА: **ТЕРОРИЗАМ**

Џејмс Грифит

Категорије „злочинца" и „непријатеља" у систему глобалног тероризма.....11

Ким Лејн Шепал

Закон је начин на који се држава обраћа самој себи.....29

Александар Павковић

Тероризам као инструмент ослобођења: становиште идеологије ослобођења.....45

Предраг Чичовачки

Државни тероризам - највећа претња по човечанство.....67

Николас Гвоздев

Тероризам и реализам.....83

Иван Шијаковић

Тероризам и проблем идентитета.....93

Љубиша Митровић

Интелектуалци, структуралне неједнакости и тероризам у савременом свету.....107

Мирољуб Јевтић

Политичка коректност - узрок неуспеха Запада у борби против тероризма.....117

Драган Д. Лакићевић

Рецепција исламског радикализма.....137

Слободан Дурмановић

Исламски радикализам и терористичка претња у БиХ.....157

Зоран Ћирјаковић

Исламски фундаментализам: кључ будућности Босне.....183

Миле Павловски

Да ли је могућ нуклеарни тероризам?.....203

Досије I

Жан Бодријар

Дух тероризма.....211

Алан Бадју

11. септембар 2001: филозофија и „рат против терора".....223

Јирген Хабермас

Фундаментализам и терор.....237

Жак Дерида

Аутоимунитет: стварна и симболичка самоубиства.....247

Мајкл Валцер

Политички кодекс.....267

Мајкл Игнатијев

Слобода и армагедон.....277

Пол Гилберт

Стари и нови ратови.....303

Димитри К. Сајмс

Џихад као ненамеравани продукт америчке политике.....323

Досије II

Национално-безбедносна стратегија САД.....329

Иранска одскочна даска за Европу.....335

Исламски тероризам на простору

Балкана.....349

Извештај о терористичким нападима над Србима и другим неалбанцима на подручју Косова и Метохије.....359

Осврти

Богдана Кољевић

Тероризам, прагматизам, апсолутизам.....383

Рецензије, прикази

Дуња Симоновић

Сав тај тероризам (Walter Laquer, History of terrorism.....395

Дејан Вук Станковић

Историја тероризма и облици терористичких делатности (Џонатан Вајт, Тероризам).....397

Дејан Петровић

Блискоисточни корени глобалног терора (Степхен Кинзер, Цеу Шахови људи).....400

Саша Гајић

Ратови кроз историју (Х. Арчер, Џ. Ферис, Х. Хервиг и Т. Траверс, Светска историја ратовања).....406

Марио Брудар

Сагледавање Косовског проблема (Александар Фатић, прир. Питање Космета).....410

Слободан Антонић

Држава као плен (Слободан Вуковић, Право, морал и корупција).....414

Маринко М. Вучинић

Без илузије (Зоран Ђинђић, Србија - нови

почетак).....418

Зоран Аврамовић

Политички полови у Србији (Милош Кнежевић, Подељена моћ).....426

Јована Папан

Музика, политика и моћ (Annie J. Rendall, Music, Power and Politics).....428

Contents.....435

РЕЗИМЕИ

Џејмс Грифит

Де Пол универзитет Чикаго

КАТЕГОРИЈЕ „ЗЛОЧИНЦА" И „НЕПРИЈАТЕЉА" У СИСТЕМУ ГЛОБАЛНОГ ТЕРОРИЗМА*

Сажетак: Анализирајући теоријску позадину Национално безбедносне стратегије САД и оквира за борбу против тероризма, аутор утврђује га се глобални тероризам не може подвести под категорије „злочинца" и „непријатеља" (Кант и Шмит), што је битној мери аналогно разлици између уобичајеног, класичног и савременог значења овог феномена. У другом делу рада критички осврт на дела Игњатијева, Греја и Батлер, као три кључна филозофска доприноса у решавању значења и ефеката 11. септембра, има за циљ за укаже на нужност изналажења нове категорије као нити водиље за другачије конципирану америчку спољну политику, која би избегла једностраности и противречности својствене владајућем „рату против тероризма".

Кључне речи: глобални тероризам, злочинац, непријатељ, Национално-безбедносна стратегија, Ал каида.

* Наслов оригинала: Categories of „criminal" and „enemy" within the system of global terorrism". Делови есеја презентовани су на међународном симпозијуму на New School University у Њујорку у јесен 2005, објављени у International Journal of Applied Philosophy vol. 20, no. 1, стр. 107-126, 2006,

Ким Лејн Шепал

Универзитет Принст Центар Вудро Вилсон

ЗАКОН ЈЕ НАЧИН НА КОЈИ СЕ ДРЖАВА ОБРАЋА САМОЈ СЕБИ*

Сажетак: Разматрајући доминантне филозофске и правне теорије о ванредном стању, инсистира се на важности формулисања емпиријски, а не само нормативно засноване концепције ванредног стања, која би у већој мери одговарала на потребе савремених друштава. Нормативне теорије сусрећу се код Шмита, Келсена, Агамбена, и у другачијем облику код браниоца људских права. Кроз критички осврт на поменуте анализе, ауторка упућује на важност дневнооперативних функција закона, као и на чињеницу да након 11. септембра, у ситуацији међународног ванредног стања, национално фокусирање више није адекватно за употребу ванредних мера.

Кључне речи: ванредне мере, ванредно стање, „ванредности", емпиријска критика, јавни закон, међународно ванредно стање, безбедност.

* „Law is the Way the State Talks to Itself, чланак са међународне конференције одржане на Hew Сцхоол универзитету у Њујорку, фебруар 2007.

Александар Павковић

Меквори универзитет Сиднеј

ТЕРОРИЗАМ КАО ИНСТРУМЕНТ ОСЛОБОЂЕЊА: СТАНОВИШТЕ ИДЕОЛОГИЈЕ ОСЛОБОЂЕЊА*

Сажетак: Глобални тероризам је парадигматичан пример становишта идеологије насилног ослобођења. Са филозофско-етичке позиције најпре се анализира покушај оправдавања тероризма у контексту његове идеологије, као и одговори на примедбе које су тероризму упућене са становишта универзалног хуманизма. У циљу расветљавања главних тачки разлаза у етичким принципима и вредностима два становишша, указује се на сродност између Фанонове концепције идеологије ослобођења и циљева и оправдања тероризма од Осаме бин Ладена. Појмовни апарат утемељен на односу угњетача и угњетеног, као и колективног дефинисања система

угњетавања, у оба случаја функционишу аналогно, а засновани су на уверењу о моралној супериорности гпупе угњетених. Истовремено, идеологије ослобођења почивају на два различита обрасца нормативног оправдања за тероризам, схваћена као право на групну одмазду и као оправдање на основу односа средство-циљ. Удругом делу рада разматра се Кантово становиште универзалног хуманизма и пресудна разлика ове позиције у односу на селективни приступ идеологије ослобођења у погледу вредновања људског живота. Аутор указује на то да ограничење хуманизма ослобођења почива у позивању на политичке и стога контингентне критеријуме, док је, с друге стране, универзални хуманизам превасходно етичка и непристрасна концепција. Чињеница да је сврсисходност применљивости ове концепције у конкретним и специфичним околностима доведена у питање последично упућује на могућност и нужност развијања становишта универзалистичког хуманизма, али и на његову ограниченост.

Кључне речи: идеологије ослобођења, универзални хуманизам, угњетачи, угњетени, систем угњетавања, морална врлина, оправдање тероризма, средство, циљ, насиље.

* Превод есеја „Terrorism as an Instrument of Liberation: A Liberation Ideology Perspective" u Ethics of Terrorism & Counter-Terrorism, priredio George Meggle, Frankfurt and Lancester, Ontos Verlag 2005, стр. 245-61. Ранија и краћа верзија овог текста објављена је под насловом „Towards Liberation: Terrorism from a Liberation Ideology Perspective" u Tony Coady and Michael O'Keefe (eds.), Terrorism and Justice: Moral Argument in a Threatened World, Melbourne, Melbourne University Press, 2002, стр. 58–71.

Предраг Чичовачки

Универзитет Ворчестер САД

ДРЖАВНИ ТЕРОРИЗАМ – НАЈВЕЋА ПРЕТЊА ПО ЧОВЕЧАНСТВО!*

Сажетак: Супротстављајући се широко распрострањеном гледишту да је савремени тероризам типичан облик насилних недржавних акција, аутор кроз историјску и појмовну анализу показује да највећу опасност са најдалекосежнијим последицама представља управо државни тероризам. Тероризам је интринсично испреплетен са деловањем моћи савремених држава и има за циљ уништење, повређивање и застрашивање цивилног становништва. Примери насилног мешања у унутрашње послове страних држава у другој половини 20. века понајвише су везани за агресивне политике САД и Совјетског Савеза. Разматрајући многобројне примере савремених облика државног тероризма у последње две деценије, утврђују се заједнички именитељи ове претње, оличени у кршењу међународног права и примени двоструких стандарда. Државни тероризам непосредно угрожава развој демократије и поштовање суверенитета. Аутор закључује да упркос процесима глобализације „одумирање државе" још није на помолу, те да је неопходно изнаћи начине да се одговори на актуелне и будуће злоупотребе моћи које могу водити државном тероризму.

Кључне речи: државни тероризам, моћ, сила, САД, Совјетски Савез, демократија, међународно право.

* Текст предавања које је 6. март 2006. године изложено на Филозофском факултету у Београду, у организацији Српско-америчког центра и Филозофског друштва Србије.

Иван Шијаковић

Економски факултет Бањалука

ТЕРОРИЗАМ И ПРОБЛЕМ ИДЕНТИТЕТА

Сажетак: У овом чланку аутор поставља питање да ли смо ушли у еру тероризма. Тероризам је појава савременог друштва, која посебно долази до изражаја у другој половини 20. века. Постоји реална опасност да се интензитет ове појаве у виду броја

терористичких група, њихових циљева, средстава и начина деловања повећа у 21. веку. Тероризам угрожава најзначајније тековине модерног времена: демократију, слободу и људска права. Различити су узроци и поводи настајања терористичких организација и извођења сурових акција. У овом тексту се из социолошке визуре анализира питање идентитета као могући узрок настанка различитих терористичких група и организација и њиховог деловања. У ту сврху разматра се процес формирања идентитета и стицање вредности. Трагање за идентитетом и његова одбрана стварају различите проблеме и тешкоће код појединаца и група. Реч је о једностраном, искривљеном, „судбоносном" и „спасоносном" идентитету за чију се одбрану жртвује све, па и живот. Најчешће је реч о жртвовању туђег живота, али се на коцку ставља и властити живот. Тероризам се тако схвата као једино средство његове одбране.

Кључне речи: тероризам, идентитет, етничка група, нација, религија, идеологија, слобода, толеранција.

Љубиша Митровић

Филозофски факултет Ниш

ИНТЕЛЕКТУАЛЦИ, СТРУКТУРАЛНЕ НЕЈЕДНАКОСТИ И ТЕРОРИЗАМ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ

Сажетак: У раду се разматра однос између структуралних неједна-кости, социјалних и регионалних противречности и тероризма у савременом свету. Аутор анализира различите облике тероризма, фундаменталистички и државни, задржавајући се посебно на феномену симболичког тероризма и улози глобалних медија у његовој промоцији и експанзији. У овом контексту посебно се анализира положај и улога интелектуалаца у савременом друштву, уз нагласак на осеку критичке мисли у условима масовног потрошачког друштва, глобализације и ширења културног неоимперијализма. Критикујући маргинализовану улогу интелектуалца данас, аутор се супротставља апологији стручњака и експерата аргументишући да културе без интелектуалаца нема. Анализа се завршава пледоајеом за обнову критичке улоге интелектуалаца у животу

савременог друштва.

Кључне речи: интелектуалац, масмедији, структуралне неједнакости, симболичка моћ и тероризам.

Мирољуб Јевтић

Факултет политичких наука Београд

ПОЛИТИЧКА КОРЕКТНОСТ - УЗРОК НЕУСПЕХА ЗАПАДА У БОРБИ ПРОТИВ ТЕРОРИЗМА*

Сажетак: У раду се анализира узрок неуспешности рата против тероризма који САД и НАТО воде. Као један од главних узрока анализиран је појам политичке коректности. Рад настоји да докаже да је политичка коректност као препрека објективној анализи довела до тога да се стварне чињенице које су проузроковале тероризам и довеле до садашњег рата прикривају. Закључак је да је без враћања истинској слободи мишљења, која је као резултат владавине политичке коректности нестала, борба против тероризма немогућа.

Кључне речи: тероризам, политичка коректност, ислам, неолиберализам.

* Овај текст је рађен у оквиру пројекта бр. 149006Д који финансира Министарство за науку Републике Србије.

Драган Д. Лакићевић

Институт за европске студије Београд

РЕЦЕПЦИЈА ИСЛАМСКОГ РАДИКАЛИЗМА*

Сажетак: Садржај текста чини анализа једне типичне рецепције филозофије исламског радикализма на Западу. У првом делу, излажу се модерне верзије ових радикалних учења и њихова веза како са исламском традицијом, тако и са савременим западним политичким учењима. У другом делу, аутор показује у којој је мери политички радикализам исламизма резултат логике ситуације и вишедеценијске политичке кризе на Блиском истоку. У том контексту, следи закључак да су радикална исламска учења пре настала као реакција на империјалну политику Запада а не као резултат фрустрације због распада некадашњег Калифата.

Кључне речи: политички радикализам, доминација, глобализација, исламска учења, тоталитаризам.

* Рад је рађен у оквиру пројекта 149026, који финансира Министарство за науку и заштиту природне средине.

Слободан Дурмановић

НСПМ Београд

ИСЛАМСКИ РАДИКАЛИЗАМ И ТЕРОРИСТИЧКА ПРЕТЊА У БИХ

Сажетак: У контексту савремених дефиниција исламизма, аутор разматра феномен радикалног исламизма у БиХ. Полазећи од „Исламске декларације" Алије Изетбеговића анализирају се превасходно теоријске претпоставке, а затим предратна и ратна пракса која је довела до формирања идеје о исламској босанској држави и условила пораст муслиманског фундаментализма у БиХ. После рата, ревивалистичке тенденције, које говоре о нужности повратка на стазу изворног ислама и изграђивању исламског идентитета босанских муслимана, доживеле су прави процват. Конкретни примери рада утицајних и бројних организација попут Везира, Фуркана, АИО-а и других, за свој циљ наводе управо стварање БиХ као државе уређене по шеријату и исламским вредностима. Ове „хуманитарне организације" у први план стављају верско образовање младих, и уживају огромну подршку код сиромашног муслиманског становништва, а повремено и код виших друштвених слојева. Аутор аргументише да се од 11. септембра и антитерористичких истрага вођених у САД ситуација додатно радикализовала, паралелно са порастом броја извештаја о ратним, финансијским и идеолошким везама „светих ратника" и представника исламских „хуманитарних организација" у БиХ са панисламистичким терористичким групама широм света. Додатно забрињава чињеница да Исламска заједница у БиХ не осуђује вехабизам, што је и формално обелодањено у „Аденди" Ријасета Исламске заједнице. У ситуацији слободног и несметаног деловања вехабизам, који представља идеолошку платформу за тероризам, бележи непрестани пораст броја присталица, уз све веће изгледе за угледање на организације попут Хамаса. Проблем растуће терористичке претње у БиХ појачан је подстицањем осећаја фрустрираности и тезом да је у протеклом рату у БиХ над муслиманима извршен геноцид. У том погледу нема битне разлике између умерених и радикалних босанских исламиста и перспективе за раскид са радикализмом нису велике. Аутор закључује да је процес сузбијања исламистичког фундаментализма неопходан предуслов за изградњу стабилног мултиконфесионалног друштва у БиХ, важан за стабилност читавог региона, као и безбедност Европске уније.

Кључне речи: Босна и Херцеговина, тероризам, ислам, Исламска декларација, радикализам, ревивализам, вехабизам.

Зоран Ћирјаковић

НСПМ Београд

ИСЛАМСКИ ФУНДАМЕНТАЛИЗАМ: КЉУЧ БУДУЋНОСТИ БОСНЕ

Сажетак: У тексту аутор разматра феномен оживљавања ислама у БиХ у последње две деценије, усредсређујући се на питање прагматичке сарадње вехабитских, салафистичких и других екстремних група. Та појава, карактеристична за већину исламског света, видљива је и у БиХ и чини окосницу исламског фундаментализма. Кроз деловање различитих организација, у БиХ су практични ефекти идеје да је ислам више него религија, видно узели маха, а крајњи циљ овог пројекта је стварање исламске државе. Аутор разликује исламски позитивни фундаментализам и милитантни фундаментализам, аргументујући у прилог првог, помоћу којег Босна може опстати као држава са три религије.

Кључне речи: исламска држава, вехабити, позитивни фундаментализам, милитантни фундаментализам.

Миле Павловски

Технолошко-металуршки факултет Београд

ДА ЛИ ЈЕ МОГУЋ НУКЛЕАРНИ ТЕРОРИЗАМ?

Сажетак: На почетку 21. века свет је запљуснуо (не)очекивани талас тероризма који у великој мери поприма нове форме и садржаје. Нису само у питању савремене технологије напада већ, пре свега, масовност и ексклузивност циљева. Веома атрактивно подручје потенцијалних дејстава актуелних терориста представља нуклеарни индустријски комплекс. Мада је трагедија „Чернобила" још у сећању с обзиром на одложене последице, нуклеарна енергетика доживљава нову експанзију. Иако је технологија производње нуклеарне енергије у међувремену значајно унапређена, многи безбедносни проблеми нису у потпуности решени. Бројне опасности крију се у могућностима предузимања одређеног типа нуклеарне активности од терориста као што

су намерно изазивање нуклеарних акцидената, напад на нуклеарна постројења, складишта радиоактивног отпада, крађа фисионог материјала или долазак у посед нуклеарног оружја. Те потенцијалне опасности приморавају међународну заједницу да посвети значајну пажњу унапређењу система колективне нуклеарне безбедности. То захтева посебне мере сарадње земаља које располажу нуклеарним оружјем, као и нуклеарним енергетским постројењима.

Кључне речи: нуклеарни тероризам, конфликтни односи, нуклеарне електране, међународна заједница.

Жан Бодријар

ДУХ ТЕРОРИЗМА*

Сажетак: „Штрајк догађаја" је завршен. Феномен тероризма и догађаји 11. септембра представљају симболичко урушавање система, оживљавајући тиме симболичку димензију, на основу које је збиљско супротстављање и борба тек могућа. По аутору, тероризам је продукт система, слика мондијализације која се бори са самом собом, али и чин сингуларности који прекорачује систем размене. Није реч о сукобу цивилизација, нити религија, већ о темељном антагонизму глобализације. Само симболичко насиље је генератор сингуларности.

Кључне речи: догађај, тероризам, симболичко, систем, други, антагонизам, смрт, логика жртвовања.

* Есеј је први пут објављен под називом L'esprit du terrorisme, Editions Galilee, у Паризу 2002.

Алан Бадју

Универзитет Сорбона Париз

11. СЕПТЕМБАР 2001: ФИЛОЗОФИЈА И „РАТ ПРОТИВ ТЕРОРА'*

Сажетак: Разматра се историјска и семантичка промена значења „тероризма", од начина испољавања државне моћи до недржавних насилних делатности, са фокусом на интензитет пропагандне самоизвесности термина. Методски аналогно, историјски и формално, аутор посматра и питање конструисања идентитета „жртве", савремених „демократија" које воде „рат" против тероризма. САД су постале хегемонска сила, управо у рату и кроз рат, а када је реч о исламском фундаментализму, примењују политику двоструких стандарда. Закључак је да је у случају феномена тероризма и рата против тероризма реч о дисјунктивној синтези два нихилизма, која за своју подлогу имају апсолутизам.

Кључне речи: филозофија, рат, терор, демократија, САД, нихилизам, синтеза, дисјункција.

* Превод есеја „On September 11 2001: Philosophy and the 'War against Terrorism'" u Polemics, Verso, London-New York, 2006. Први део Polemics, којем припада и овај есеј, први пут је објављен као Circonstances 1, Editions Leo Scheer, Lignes et Manifestes, Париз, 2003.

Мајкл Валцер

Принстон Њу Џерси

ПОЛИТИЧКИ КОДЕКС*

Сажетак: У чланку аутор разматра разлику између политичког кодекса некадашњих револуционарних бораца, који су такође називани терористима, и форми савременог тероризма. Аутор констатује да, за разлику од старих револуционара, савремени тероризам карактерише пуко деструктивни карактер и одсуство позитивне друштвене визије. У другом делу рада анализирају се аргументи апологета тероризма и доказује немогућност њихове емпиријске примене, као и одсуство конзистентности и доследности у њиховој аргументацији.

Кључне речи: тероризам, политички кодекс, насиље, револуција.

* Michael Walzer, Just and Unjust Wars, стр. 197-206.

Мајкл Игњатијев

Универзитет Торонто Канада

СЛОБОДА И АРМАГЕДОН*

Сажетак: Рат против тероризма разматра се у контексту питања слободе, као и политичког и моралног идентитета либерално-демократских друштава. У односу спрам нихлистичког изазова који тероризам заправо представља, поштовање државног поретка, закона и устава су од одлучујуће важности. Аутор разликује три врсте тероризма и упућује на изузетну сложеност терористичких чинова по намерама и последицама. Посебну пажњу треба усмерити на деполитизацију и демобилизацију грађана присутну у борби против тероризма. Ера тероризма приморава да се уђе у домен „мањег зла" и да се уведу регулативе у слободно тржиште технологија и идеја,

што представља кључни изазов за демократију. У овом случају, етика је важна због дефинисања идентитета друштва, као и одређивања врсте тероризма о којој је реч.

Кључне речи: слобода, политички идентитет, етика, закон, држава, демократија, тероризам глобалног спектакла.

* Превод есеја „Freedom and Armagedon" део је шире студије Мајкла Игњатијева -Michael Ignatieff The Lesser Evil: Political Ethics in an Age of Terror, Prinston University Press, 2004. стр. 145-171

Пол Гилберт

Хал универзитет Велика Британија

СТАРИ И НОВИ РАТОВИ

Сажетак: На примеру фокландског конфликта и рата против тероризма развијају се парадигме старих и нових ратова. Утврђујући разлике између околности и начина вођења ратова, аутор аргументује да је реч о темељнијој разлици између политике улоге и политике идентитета. Политика идентитета преузела је примат у конфликтима и одлучујућа је за мобилизацију подршке „рату против тероризма". По аутору, то је контрапродуктивна стратегија на основу које терор постаје правило, а не изузетак.

Кључне речи: стари ратови, нови ратови, тероризам, политика улоге, политика идентитета.

Димитри К. Сајмс

Никсон центар Њујорк

ЏИХАД КАО НЕНАМЕРАВАНИ ПРОДУКТ АМЕРИЧКЕ ПОЛИТИКЕ*

Сажетак: Аутор анализира политику САД према исламском свету, почев од Реганове па до актуелне Бушове администрације. Феномен тероризма посматра се кроз критику америчке спољне политике, са посебним освртом на проблематичне учинке Клинтонове администрације. На тај начин, тероризам и рат против терора доводе се у критичку везу не само са ратовима у Авганистану и Ираку, већ у са ратовима вођеним у Босни и Херцеговини и на Косову током деведесетих година.

Кључне речи: спољна политика САД, САД и Русија, тероризам, амерички приоритети.

* The National Interest 2005 WINTER / 2006 WINTER, 3. јануар 2006.

Богдана Кољевић

Нова школа за друштвена истраживања Њујорк

ТЕРОРИЗАМ, ПРАГМАТИЗАМ, АПСОЛУТИЗАМ

(Richard J. Bernstein, The Abuse of Evil - The Corruption of Politics and Religion since 9/11,

Polity Press, Maiden, MA, U.S. A, 2005, стр. 145)

Сажетак: Полазећи од контекстуализације разматрања феномена глобалног тероризма унутар различитих дискурса савремене политичке филозофије, аутор се усредсређује на питање о променама појмова политичког, рата и демократије. Истиче се да се најуспешније филозофске анализе о односу тероризма и демократије заправо углавном не сусрећу у оквирима тзв. постмодернистичких и критичких расправа, већ пре у мишљењима која упућују на стање свеопштег пата као водећег принципа друштва. Осврћући се на дело Ричарда Берн-штајна, преиспитује се идеја о разлици апсолутизма и прагматичког фалабилизма, која оспорава Хантингтонову тезу о сукобу цивилизација и говори о сукобу менталитета. Бернштајнова критичка поставка о апсолутистичком менталитету, као преовлађујућем облику политике САД последњих деценија, инструктивно доводи у везу важност узајамности слободе и одговорности која је присутна у супротној, тј. фалабилистичкој перспективи. Аутор закључује да је теза о самоизвесности као претпоставци рата и отворености као претпоставци радикалне демократске праксе аргументована и значајна, али да је за дискурс демократије такође неопходно да самокритички рефлектује сопствене претпоставке.

Кључне речи: тероризам, прагматизам, апсолутизам, сукоб менталитета, појам политичког, рат, фалабилизам, радикална демократска пракса.

CONTENTS

Editorial.....5

TOPIC OF THE ISSUE: TERRORISM

James Griffith

Categories of "Criminal" and "Enemy" in the System of Global Terrorism.....11

Kim Lane Scheppele

Law is the Way the State addresses Itself.....29

Aleksandar Pavković

Terrorism as an Instrument of Liberation.....45

Predrag Čičovački

State terrorism as Greatest Threat to Mankind.....67

Nicholas Gvosdev

Terrorism and Realism.....83

Ivan Šijaković

Terrorism and Issue of Identity.....93

Ljubiša Mitrović

Intellectuals, Structural Inequalities and Terrorism in Modern World.....107

Miroljub Jevtić

Political Corectness as a Cause of Failure in Fighting against Terrorism.....117

Dragan D. Lakićević

Reception of Islamic Radicalism.....137

Slobodan Durmanović

Islamic Radicalism and Terrorist Threat in Bosnia-Herzegovina.....157

Zoran Ćirjaković

Islamic Fundamentalism: The Key of the Future of Bosnia.....183

Mile Pavlovski

Is Nuclear Terrorism possible?.....203

Dossier I

Jean Baudrillard

Spirit of Terrorism.....211

Alan Badiou

On September 112001: Philosophy and the "War against Terrorism".....223

Jiirgen Habermas

Fundamentalism and Terror.....237

Jacques Derrida

Autoimmunity: Real and Symbolic

Suicides.....247

Michael Walzer

Political Code.....267

Michael Ignatieff

The lesser Evil: Political Ethics in an Age of Terror.....277

Paul Gilbert

Old and New Wars.....303

Dimitri K. Simes

Jihad as an Unintended Product of US Politics.....323

Dossier II

The National Security Strategy of USA.....329

Iran's European Springboard.....335

Islamic Terrorism in the Balkans.....349

Report on Terrorist Attacks against Serbs and other non-Albanians in Kosovo and Metohia.....359

Retrospection

Bogdana Koljević

Terrorism, Pragmatism and Absolutism.....383

Reviews

Dunja Simonović

All That Terrorism (Walter Laqueur, History of Terrorism).....395

Dejan Vuk Stanković

The History of Terrorism and Other Forms of Terrorist Activies (Džonatan Vajt, Terorizam).....397

Dejan Petrović

Midle-Eastern Roots of Global Terror (Stephen Kinzer, Svi Šahovi ljudi).....400

Saša Gajić

Wars through History (H. Arcer, X. Feris, H. Hervig i T. Travers, Svetska istorija ratovanja).....406

Mario Brudar

Compremending the Issue of Kosovo (Pitanje Kosmeta, ed. Aleksandar Fatić).....410

Slobodan Antonić

State as a Prey (Slobodan Vuković, Pravo, moral i

korupcija).....414

Marinko M. Vučinić

Without Illusion (Zoran Đindić, Srbija - novi početak).....418

Zoran Avramović

Political Polarity in Serbia (Miloš Knežević, Podeljena moć).....426

Jovana Papan

Music, Power and Politics (Annie J. Rendall, Music, Power and Politics).....428

Contents.....435

ABSTRACTS

James Griffith

CATEGORIES OF "CRIMINAL" AND "ENEMY" IN THE SYSTEM OF GLOBAL TERRORISM

Summary

After giving an analysis of the theoretical background of the US National Security Strategy and of the framework for fighting against terror ism, the author decides that global terrorism cannot be classified under the categories of "criminal" and "enemy" (Kant and Schmidt), which is very much analogous to the difference between the common, classic and modern meanings of this phenomenon. In the second part of the paper the author offers a critical overview of the works of Ignatieff, Gray and Butler, as three crucial philosophical contributors to the interpretation of meaning and effect of September 11th. This overview aims to indicate the necessity of finding a new category as the guiding principle for a different concept of US foreign policy, which would avoid partiality and contradictions that are typical features of the current "war against terrorism".

Key words: global terrorism, criminal, enemy, National Security Strategy, Al Qaeda.

Kim Lane Scheppele

LAW IS THE WAY THE STATE ADDRESSES ITSELF

Summary

Giving a survey of the principal philosophical and legal theories of state of emergency, the author insists on the importance of making an empirical concept of state of emergency, instead of a purely normative one, since it would address the needs of modern societies in a more appropriate way. Normative theories can be found in the works of Schmidt, Kelsen or Agamben and somewhat different in the works of human rights proponents. Through a criticism of these analyses the author points to the importance of the daily operative functions of law and to the fact that after September 11th, after an international state of emergency, national focusing has become inadequate for the implementation of emergency measures.

Key words: emergency measures, state of emergency, emergencies, empirical criticism, public laws, international state of emergency, security

Aleksandar Pavković

TERRORISM AS AN INSTRUMENT OF LIBERATION

Summary

Global terrorism is a classic example of the ideology of violent liberation. From the points of view of philosophy and ethics, the author first analyzes the attempt to justify terrorism in the context of its ideology and comments about objections made to terrorism from the point of view of universal humanism. In order to clarify the main disagreements in ethical principles and values of the two points of view, the author points to the similarity between Fanon's concept of ideology of liberation and aims and justification for Osama bin Laden's terrorism. The conceptual framework based on the relationship oppressor versus the oppressed functions by analogy in both cases, and they are based on the belief about moral superiority of the oppressed group. At the same time, ideologies of liberation are based on two different patterns of normative justification for terrorism viewed as the right to seek collective revenge and as justification based on the relationship between the aim and means.

In the second part of the paper the author analyzes Kant's view of universal humanism and crucial difference between this standing and the selective approach of the ideology of liberation towards the value of human life. The author points to the fact that the limitation of the humanism of liberation is in a call for political and therefore contingent criteria, whereas universal humanism is a primarily ethical and unbiased concept. The fact that the applicability of this concept in specific circumstances is challenged consequently points to the possibility and necessity of developing the standing of universal humanism, but also points to its limitations.

Key words: ideologies of liberation, universal humanism, oppressors, the oppressed, system of oppression, moral virtue, justification for terrorism, aim, means, violence.

Predrag Čičovački

STATE TERRORISM AS GREATEST THREAT TO MANKIND

Summary

By opposing the widespread view that modern terrorism is a typical form of violent non-state activities, the author uses historical and conceptual analyses to show that state terrorism poses greatest danger with farthest reaching effects. Terrorism is intrinsically intertwined with the exercising of power by contemporary states and its aim is to destroy, injure and intimidate civilians. Examples of violent interference with internal matters of other countries in the second half of the 20th century is primarily associated with aggressive policies of the USA and USSR. After investigating numerous examples of contemporary forms of state terrorism in the last two decades, we can establish the common features of this threat epitomized in violating international law and implementing double standards. State terrorism directly jeopardizes the development of democracy and enjoying sovereignty. The author concludes that withering away of the state is not yet imminent in spite of the globalization process and that it is necessary to find ways of handling current and future acts of power abuse that can lead to state terrorism.

Key words: state terrorism, power, force, USA, Soviet Union, democracy, international law.

Ivan Šijaković

TERRORISM AND ISSUE OF IDENTITY

Summary

In this article the author inquires whether we entered an era of terrorism. Terrorism is a modern society phenomenon which became prominent particularly in the second half of the 20th century. There is a real danger that the intensity of this phenomenon, expressed by the number of terrorist groups, their means, aims and ways of operations will increase in the 21st century. Terrorism jeopardizes the most important achievements of modern times - democracy, freedom and human rights. There are various causes and reasons for the appearance of terrorist organizations and their cruel actions. This text provides a sociological analysis of the issue of identity as a possible cause for the emergence of various terrorist groups and organizations and their operations. To achieve this goal the author proposes the process of identity formation and values acquisition. Search for identity and its defense cause various problems and difficulties within individuals and groups. It is a unilateral, distorted, "fateful" and "lifesaving" identity for I whose defense everything is sacrificed, even one's own life. Most often it comes down to sacrificing other people's lives, but one's own life is also put at stake. Therefore, terrorism is taken to be the sole means of its defense.

Key words: terrorism, identity, ethnic group, nation, religion, ideology, freedom, tolerance.

Ljubiša Mitrović

INTELLECTUALS, STRUCTURAL INEQUALITIES AND TERRORISM IN MODERN WORLD

Summary

This paper investigates the relationship between structural inequalities, social and regional discrepancies and terrorism in the modern world. The author analyses different forms of terrorism - both fundamentalist and state sponsored terrorism, focusing particularly on the phenomenon of symbolic terrorism and the role of global media in its promotion and expansion. In this context, there is a special analysis of the position and role of intellectuals in modern society, emphasizing how critical thought subsides in mass consumer society, globalization and the expansion of cultural neo-imperial-ism. By criticizing the marginalized role of intellectuals today and by arguing that there is no culture without intellectuals the author opposes the justification of experts and specialists. The analysis given in this paper finishes with a plea for the restoration of the intellectual's role as a critic of modern society.

Key words: intellectual, mass media, structural inequalities, symbolic power, terrorism.

Miroljub Jevtić

POLITICAL CORECTNESS AS A CAUSE OF FAILURE IN FIGHTING AGAINST TERRORISM

Summary

This paper analyses the reasons for losing the war against terrorism led by the USA and NATO. The concept of political correctness was analyzed as one of the main reasons for losing this war. This paper is an effort to prove that political correctness, as an obstacle for an objective analysis, has led to concealing the actual reasons for terrorism and to the present war. The author concludes that the fight against terrorism is impossible without returning to true freedom of thought, which has disappeared due to political conectness.

Key words: terrorism, political correctness, islam, neoliberalism.

Dragan D. Lakićević

RECEPTION OF ISLAMIC RADICALISM

Summary

This paper gives an analysis of a typical reception of the philosophy of Islamic radicalism in the West. The first part of the paper explores modern versions of these radical teachings and their connection with Islamic tradition and modern western political teachings. In the second part of the paper the author shows the extent to which Islamic political radicalism is a result of the logic of the situation and the decades-long crisis in the Near East. In that context we can conclude that radical Islamic teachings emerged primarily as a reaction to imperialistic politics of the West, instead of being a result of frustration at the disintegration of the former Caliphate.

Key words: political radicalism, domination, globalization, Islamic teachings, totalitarianism.

Slobodan Durmanović

ISLAMIC RADICALISM AND TERRORIST THREAT IN BOSNIA-HERZEGOVINA

Summary

The author investigates the phenomenon of radical Islamism in Bosnia-Herzegovina in the context of contemporary definitions of Islamism. Starting with The Islamic Declaration by Alija Izetbegović, the author analyzes primarily theoretical assumptions and goes on to pre-war and war practice that led to the idea of an Islamic Bosnian state and encouraged growth of Muslim fundamentalism in Bosnia-Herzegovina. Revivalism tendencies, which emphasize the necessity of returning to the original path of Islam and building an Islamic identity of Bosnian Muslims started to flourish after the war. Specific examples are numerous influential organizations such as the Vizier, Furkhan, AIO and others, which state that their particular aim is to make Bosnia-Herzegovina a Shariah and Islamic values oriented state. These "charities" focus on religious education of youth and enjoys strong support among poverty-stricken Muslim population, and sometimes even among higher social strata. The author argues that the situation has become more radical since September 11th and anti-terrorist investigations led in USA along with the increased number of reports on war, financial and ideological connections of "holy warriors" and representatives of Islamic "charities" in Bosnia-Herzegovina with Panislamistic organizations throughout the world. An additional problem is the fact that the Islamic Community of Bosnia-Herzegovina does not condemn Wahabism, which was formally revealed in the Addenda of the Riyaset of the Islamic Community. Being able to act without impediments, Wahabism, which represents an ideological platform for terrorism, has a constant increase in the number of followers and is more likely to take its cue from organizations such as Hamas. The problem of the growing terrorist threat in Bosnia-Herzegovina is further exacerbated by inspiring the sense of frustration and the assertion that Bosnian Muslims were subject to genocide in the Bosnian war. There are no significant differences among radical and moderate Bosnian Islamists on that issue and prospects for breaking up with radicalism are small. The author concludes that the process of suppressing Islamic fundamentalism is a necessary prerequisite for making a stable multireli-gious society in Bosnia-Herzegovina, important for the stability of the entire region, as well as for the safety of the EU.

Key words: Bosnia-Herzegovina, terrorism, Islam, Islamic Declaration, radicalism, revivalism, Wahabism.

Zoran Ćirjaković

ISLAMIC FUNDAMENTALISM: THE KEY OF BOSNIA'S FUTURE

Summary

In this text the author analyzes the phenomenon of Islamic revival in Bosnia-Herzegovina in the last two decades and focuses on the pragmatic collaboration between the Wahhabi, Salafi and other extremist groups. This phenomenon, which characterizes most of the Islam countries, is also noticeable in Bosnia-Herzegovina and is the backbone of Islamic fundamentalism. Practical effects of the idea that Islam is more than just religion have gathered momentum in Bosnia-Herzegovina due to activities of various organizations, and the ultimate aim of this project is to create an Islamic state. The author distinguishes between the positive Islamic fundamentalism and militant fundamentalism and speaks in favor of the former, which can help Bosnia to survive as a homeland of three religions.

Key words: Islamic state, Wahhabi, positive fundamentalism, militant fundamentalism.

Mile Pavlovski

IS NUCLEAR TERRORISM POSSIBLE?

Summary

At the beginning of the 21st century world encountered an (un)expected wave of terrorism, which has started to acquire new forms and contents. Not only do we deal with modern technologies of attack, but above all, with massiveness and exclusivity of aims. Modern terrorists find nuclear industry a very attractive field for possible actions. Although the tragedy of Chernobyl still lingers in people's minds due to delayed effects, a new expansion of nuclear power industry is taking place. Despite the fact that the technology of nuclear energy production has improved since then, many security issues have not yet been solved. The possibility that terrorists might undertake certain nuclear activities harbors numerous dangers, such as willful causing of nuclear accidents, attacking nuclear plants and storage facilities for radioactive waste, stealing fission material or obtaining nuclear weapons. These potential dangers force international community to devote much attention to the improvement of systems for collective nuclear security. It requires special measures of collaboration between countries which possess nuclear weapons and nuclear plants.

Key words: nuclear terrorism, conflict relations, nuclear plants, international community.

Jean Baudrillard

SPIRIT OF TERRORISM

Summary

The "Strike of Events" is over. The phenomenon of terrorism and what happened on September 11th represent a symbolic downfall of the system, which thus revives the symbolic dimension, which is the basis for actual resistance and fighting against it. According to the author, terrorism is a product of the system, a picture of mondialization that fights with itself, but also an act of singularity which goes beyond the system of exchange. It is not a clash of civilizations or religions, but a fundamental antagonism of globalization. Only symbolic violence generates singularity.

Key words: event, terrorism, symbolic, system, others, antagonism, death, logic of sacrifice.

Alan Badiou

ON SEPTEMBER 11 2001: PHILOSOPHY AND THE "WAR AGAINST TERRORISM"

Summary

This paper investigates diachronic and semantic changes of the meaning of "terrorism", which ranges from the ways of exercising state power to non-state violent activities, focusing on the intensity of the self-explicitness of the term used in propaganda. By using an analogy of methods, both historically and formally, the author views the issue of constructing the "victim" identity of modern "democracies" that lead the "war" against terrorism. USA has become a hegemonic power in and through this war. It implements double-standard policy agains Islamic fundamentalism. The author concludes that in case of the phenomena of "terrorism" and "war against terrorism" there is a disjunctive synthesis of two kinds of nihilism based on absolutism.

Key words: philosophy, war, terror, democracy, USA, nihilism, synthesis, disjunction.

Michael Walzer

POLITICAL CODE*

Summary

In this article the author analyzes the difference between the political code of erstwhile revolutionaries, who were also labeled as terrorists, and the forms of modern terrorism. The author states that, unlike old revolutionaries, modern terrorism is characterized by mere destructiveness and absence of a positive social vision. In the second part of the paper the author analyzes arguments given by apologists of terrorism and proves the impossibility of applying those arguments as wee as their inconsistency.

Key words: terrorism, political code, violence, revolution.

* From Michael Walzer, Just and Unjust Wars, Ch 12, "Terrorism", pp. 197-206.

Michael Ignatieff

THE LESSER EVIL: POLITICAL ETHICS IN AN AGE OF TERROR

Summary

The war against terrorism is analyzed within the context of the issue of freedom and political and moral identities of liberal-democratic societies. When compared to a nihilist challenge, what terrorism actually represents, respecting public order, obeying laws and constitutions is of crucial importance. The author distinguishes between three kinds of terrorism and points to the fact that acts of terrorism are immensely complex in terms of intensions and consequences. Close attention should be devoted to depoliticizing and demobilizing citizens that is present in the fight against terrorism. The era of terrorism forces one to opt for the "lesser evil" and to introduce controls into a free market of technologies and ideas, which is the key challenge for democracy. Ethics is important in this case for defining the identity of society and determining

the type of terrorism one is dealing with.

Key words: freedom, political identity, ethics, law, state, democracy, global spectacle terrorism.

Paul Gilbert

OLD AND NEW WARS

Summary

The author uses the Falklands Conflict and the war against terrorism to develop the paradigms of old and new wars. After ascertaining the differences between the circumstances and ways of waging a war, the author argues that we are dealing with a marked contrast between the identity and role policies. Identity policy has become predominant in dealing with conflicts and is crucial for gaining support for the "war against terrorism". In the author's opinion, this strategy is counterproductive and it makes terrorism a rule, rather than an exception.

Key words: old wars, new wars, terrorism, role policy, identity policy.

Dimitri Simes

JIHAD AS AN UNINTENDED PRODUCT OF US POLITICS

Summary

The author analyzes US policy towards the Islamic world, starting with Reagan and finishing with the current Bush administration. The phenomenon of terrorism is viewed through a criticism of US foreign policy with a special emphasis on the questionable results of the Clinton administration. In that way terrorism and the war against it are brought into a disapproving relationship not only with the wars in Afghanistan and Iraq, but also with the wars in Bosnia-Herzegovina and Kosovo during the 90's.

Key words: US foreign policy, USA and Russia, terrorism, American priorities.

Bogdana Koljević

TERRORISM, PRAGMATISM AND ABSOLUTISM

Summary

Starting with a contextualized consideration of the phenomenon of global terrorism within different discourses of modern political philosophy, the author focuses on the changes of concepts of the political, war and democracy. It is emphasized that the most successful political analyses of the relationship between terrorism and democracy are actually not to be found in the framework of the so-called postmodernist and critical disputes, but rather in the opinions that point to the state of total war as the leading principle of society. Looking back on Richard Bernstein's work, the author questions the idea about the difference of absolutism and pragmatic fallabil-ism, which questions Huntington's thesis on the clash of civilizations and involves the conflict between mentalities. Bernstein's critical hypothesis about absolutist mentality as the predominant form of US policy in the last decades instructively associates the importance of the interdependence of freedom and responsibility which is present in the

opposing perspective, i.e. fallabilism. The author concludes that the thesis about self-certainty as a prerequisite for war and openness as a prerequisite for radical democratic practice is well-argumented and significant, but that it is also necessary for the democracy discourse to reflect its own assumptions in the light of self-criticism.

Key words: terrorism, pragmatism, absolutism, conflict of mentalities, political, war, fallabilism, radical democratic practice.